

WATERSPECIALIST
BIJ DE INDUSTRIE

EEN COLLEGA ANDERS DAN DE REST?

Hoe staat het met de waterprofessionals in industriële bedrijven? Vaak moeten ze knokken om hun bazen te overtuigen van de betekenis van waterbeleid, was laatst de conclusie van een publieke discussie. Niels Groot en Antoine van Hoorn, waterprofessionals van twee grote industriële bedrijven, vertellen over hun eigen praktijkervaring.

Tekst Roel Smit | Beeld iStockphoto

Investerings in watertechnologie zijn lastig te verkopen aan topmanagers van grote industriële bedrijven. Dat was kort geleden tijdens het *Industrial Leaders Forum* tijdens de *International Water Week* in Amsterdam de hartenkreet van verschillende waterprofessionals uit de marktsector. “Investerings in groei zijn in de bestuurskamers populairder dan investeringen in *resource management*, zei iemand van de Rabobank. Er werd volop instemmend geknikt; het verhaal was bekend. Het topmanagement was wel uitgenodigd, maar niet aanwezig tijdens het debat. Dat zegt misschien ook wat.

Op watermanagers rust dus de vaak lastige taak hun bedrijfstop te overtuigen van het financiële én het maatschappelijke rendement van investeringen in waterbeleid. Hoe is die praktijk? Welke rol speelt waterbeleid bij grote industriële bedrijven, welke betekenis heeft de waterprofessional in zulke commercieel gedreven ondernemingen? Maandblad *H₂O* vroeg het twee waterprofessionals met een ruime werkervaring: Antoine van Hoorn (Tata Steel) en Niels Groot (Dow Chemical).

Investerings in water zijn in de bestuurskamers niet zo populair, wordt gezegd. Is dat herkenbaar?

Van Hoorn (Tata Steel): “Ik zou inderdaad wel eens wat sneller door het management begrepen willen worden. Het primaire doel van de onderneming is toch het maken van winst; daarop is iedereen gefocust. Investerings in waterzuiveringsinstallaties leveren meestal niet direct geld op. Ze zeggen bij ons ook wel: als Antoine van Hoorn erbij komt, gaat het geld kosten. Zo is het vanaf de jaren zeventig ook lange tijd geweest; toen hebben we onder druk van regelgeving veel moeten investeren in betere technologie op het gebied van waterzuivering en koelwater. Nu komt de wens van duurzaamheid iets meer vanuit het bedrijf zelf, maar druk vanuit de overheid blijft voor dit soort investeringen toch een belangrijke factor.”

“En eerlijk gezegd, ik denk dat die druk soms wel eens wat sterker zou kunnen zijn. Ik merk ook dat de deskundigheid bij overheidsinstanties vaak te wensen overlaat. Op het gebied van koelwater zijn talloze nieuwe ontwikkelingen gaande, denk aan het gebruik van meer duurzame additieven, maar de neiging om deze toe te passen, om ermee aan de slag te gaan, is niet zo groot zolang de overheid er niet achteraan zit. Dat is wel eens frustrerend.” >

‘Ik denk dat de meeste mensen die met water bezig zijn een groen hart hebben’

‘Water levert vaak een slecht verdienmodel op. De kosten staan vaak in geen verhouding tot de werkelijke waarde van water’

Hebben waterspecialisten dan een ander belang dan alleen het korte-termijn-bedrijfsbelang voor ogen?

Van Hoorn: “Ik denk dat de meeste mensen die met water bezig zijn een groen hart hebben. Anders doe je dit niet. Het gaat ons vaak niet alleen om geld, maar ook om het milieu. Ik heb in mijn loopbaan vaak moeten laveren tussen wat het bedrijf wil, wat de overheid wil en wat ik zelf het liefste zou willen. Haha, zeker toen ik nog wat jonger, linkser en groener was...”
 “Een ander punt is overigens dat we als onderneming op dit moment ook midden in de crisis zitten; er is maar zeer beperkt geld beschikbaar voor investeringen. Bij investeringen speelt dan ook nog eens de terugverdientijd een doorslaggevende rol. Omdat zeer korte terugverdientijden worden geëist zijn investeringen vaak niet haalbaar.”

Groot (Dow Chemical): “Water levert vaak een slecht verdienmodel op. De kosten staan vaak in geen verhouding tot de werkelijke waarde van water. Het is lastig om een project te definiëren dat echt leidt tot een kostenbesparing. Dat geldt inderdaad zeker in tijden van crisis: wie wil investeren in infrastructuur als je het geld ook kunt stoppen in nieuwe producten, die direct geld opleveren?”

“Toch is er bij Dow op dit punt – denk ik – meer ruimte voor nieuwe dingen. Anders dan in IJmuiden is water – en dan met name zoetwater – schaars in Terneuzen. Dat maakte het mogelijk om te investeren in concepten voor hergebruik, zeker toen productie-installaties toch vervangen moesten worden. Sinds 2007 wordt rioolwater van de gemeente Terneuzen, nadat het op de rioolwaterzuiveringsinstallatie is behandeld, door waterbedrijf Evides Industriewater opgewerkt tot gedemineraliseerd water dat wij kunnen gebruiken. Het dreigende watertekort was een *opportunity*, die we konden aangrijpen. Ik denk dat het management van Dow zich ook redelijk bewust is van de kwetsbaarheid van water als productiemiddel.”

Van Hoorn: “Juist dit soort initiatieven heeft overigens ook een positieve invloed gehad op het imago van Dow Chemical. Jammer dat het hier bij Tata in IJmuiden niet iets meer leeft. Misschien heeft het ook te maken met het feit dat Dow Chemical zich meer richt op de consumentenmarkt en dat het een Amerikaans bedrijf is. Daardoor lopen ze misschien ook meer te koop met dit soort zaken.”

Veel bedrijven zijn wat betreft waterbeleid ‘penny wise pound foolish’?

Groot: “Valt bij ons nog wel een beetje mee. We zijn ons bewust van onze kwetsbaarheid. Dat leren we ook in het buitenland; aan de Mexicaanse Golf heeft Dow Chemical veel productielocaties. Daar zijn enorme zoetwaterbekkens beschikbaar, maar die zijn als gevolg van het droogvallen van rivieren soms niet of nauwelijks nog bereikbaar. Dit onderwerp heeft binnen het bedrijf enorm veel aandacht gekregen en veel ogen geopend.”

Van Hoorn: “Wij zitten in heel andere omstandigheden. De hoeveelheid water lijkt hier in IJmuiden inderdaad onbeperkt. Dientengevolge is er bij ons ook geen heldere visie over hoe we op lange termijn met water moeten omgaan. Ik heb zelf het vermoeden dat er voor de industrie steeds minder water beschikbaar zal zijn. Als de rivieren minder aanvoeren, dan krijgt de drinkwaterproductie toch voorrang boven de productie voor de industrie.”

Groot: “Op zichzelf niet onlogisch. Die wetenschap van naderende schaarste leert ons dat we niet volledig afhankelijk moeten zijn van het landelijke systeem, maar dat we ook voortdurend moeten zoeken naar partners om op regionaal niveau in onze behoefte te voorzien.”

Is het nog wel leuk om waterspecialist te zijn in een industrieel bedrijf?

Ze lachen allebei.

Groot: Absoluut. Je doet toch een kunstje dat maar weinigen kennen. Het is leuk dat voortdurend mensen naar je toe komen om advies te vragen en te horen hoe je erover denkt. Jazeker, het streelt je ijdelheid.”

Van Hoorn: “Helemaal eens. Ik heb te maken alle denkbare soorten waterzuiveringen: biologisch, chemisch, fysisch-chemisch, noem maar op. Dat is toch heel anders dan werken op een gewone rioolwaterzuiveringsinstallatie. Daarnaast heb ik te maken met alle aspecten van het productieproces en ontmoet ik veel, heel veel verschillende mensen.”

Maar toch zijn er zorgen?

Van Hoorn: “Ik maak me inderdaad zorgen over het feit dat er steeds minder echte waterspecialisten zijn in bedrijven als deze. Vaak moet water gecombineerd worden met andere aandachtsgebieden als kwaliteit, arbeidshygiëne, energie en zo meer. Het netwerk van industriële waterspecialisten lijkt ook minder te functioneren dan vroeger. De belangstelling voor symposia en seminars, waarop we altijd kennis deelden, neemt af. Misschien omdat er minder specialisten zijn, misschien omdat mensen er de tijd niet voor hebben. Het netwerk heeft mij echter altijd erg geholpen. Legionella? Ik ging meteen naar Dow in Terneuzen om te zien hoe ze het probleem daar aanpakten. Maar dan moet je de mensen daar natuurlijk wel kennen.”

Groot: “Dat is inderdaad een probleem. Daarom hebben we bijvoorbeeld bij Dow gekozen voor het opzetten van een intern wereldwijd netwerk dat gespecialiseerd is in kennis op het gebied van koelwater. De een weet alles van koelwaterbehandeling, de ander van het ontwerpen van koeltorens, weer een ander heeft verstand van pakkingen van koeltorens. Door gebruik te maken van zo’n netwerk, kun je op alle locaties meestal binnen enkele dagen een goed advies afgeven.”

Van Hoorn: “Het feit dat bedrijven steeds minder echte waterspecialisten hebben, heeft nog een ander risico. Dat hoor ik vaak om me heen. Bedrijven worden te zeer afhankelijk van de externe bureaus, wat als resultaat heeft dat je door gebrek aan eigen kennis van zaken niet meer goed kunt beoordelen of voorgestelde veranderingen wel de juiste zijn. Stel je gaat een fabriek uitbreiden of je moet een installatie aanpassen omdat de overheid andere eisen stelt. Hoe maak je dan een goede keuze tussen bureau A en bureau B, die allebei met eenzelfde mooi verhaal komen? Kijken naar de mooiste blauwe ogen lijkt me niet de beste oplossing.” |

Antoine van Hoorn is bijna 35 jaar actief op het gebied van water en afvalwater bij de staalproducent in IJmuiden, die in die tijd onder drie namen bekend was: Koninklijke Hoogovens (tot 1999), Corus (tot 2007) en nu Tata Steel.

Tata Steel (wereldwijd 240.000 man personeel) is in Nederland een grootverbruiker van water: voor de 7,5 miljoen ton staal die jaarlijks in IJmuiden wordt gemaakt, is zo’n 50 miljoen kubieke meter zoetwater nodig. Voor koeling van het productieproces stroomt daarnaast nog eens circa 200 miljoen kubieke meter water (voor 85 procent zoutwater) in en uit.

Niels Groot werkt al 29 jaar bij Dow Chemical (wereldwijd 50.000 man personeel, met een zwaar accent op de VS). Zijn werkplek is in Terneuzen, waar hij de laatste 22 jaar een rol vervulde op het gebied van watermanagement. Dow Chemical is een chemisch bedrijf dat uiteenlopende producten maakt en op de vestiging in Terneuzen voor stoom- en koelwater dagelijks ongeveer 1 miljoen kubieke meter inneemt en weer afgeeft.